

MODEL DE EVALUARE CALITATIVĂ STATICĂ ȘI DINAMICĂ A PERFORMANTELOR SECTOARELOR EXPORTATOARE ALE ROMÂNIEI ÎN PERIOADA 2009-2012

CEZAR MEREUȚĂ

Prof. dr., Membru de Onoare al Consiliului Științific, Cercetător științific asociat la Institutul de Prognoză Economică din București

LUCIAN LIVIU ALBU, M.C.

Prof. dr., Institutul de Prognoză Economică din București

IONUȚ PANDELICĂ

Prof. dr., Universitatea "Agora", Oradea

MARIOARA IORDAN

Dr., Institutul de Prognoză Economică din București

MIHAELA-NONA CHILIAN

Dr., Institutul de Prognoză Economică din București

Abstract:

The approach considered by the team of authors is justified by the fact that the period 2009-2012 was characterized by an economic crisis that Romania has experienced to the fullest, and because it is important to identify the sectoral behavior of Romanian companies in the foreign markets in this period. The dimension of external sectoral competitiveness of the Romanian companies is given by their presence in the foreign markets, measured by the value of sales in these markets. The model proposed by the authors assesses the static and dynamic behavior of the companies in the Romanian export sectors relative to the national average. The research aims to identify by an appropriate model the strong sectors that were responsible for success, as well as the poor performing sectors that may turn into significant vulnerabilities in the future. The results show that during the crisis, on the background of a significant overall increase in the index values of Romanian exports, in the export structure prevailed the sectors that may be considered as relative or significant strengths and the sectors with clear opportunities for success, while the sectors with potential vulnerabilities became sectors that in previous years held top positions in the structure of exports and still have significant shares in value added and employment structure, which may foreshadow serious adjustment and social problems in the future. Also, there is a significant change in structure in 2012 Romania's export specialization as compared to 2008, namely the progress of technologically advanced sectors and the decline of energy-intensive and / or OPT-based sectors.

Key words: competitiveness, export performance, static and dynamic evaluation, Romania

JEL classification: C43, F14, F15

1. Necesitatea cercetării

Competitivitatea unei țări presupune o dublă dimensiune:

a. Creșterea implicării țării respective pe piețele mondiale: lupta pentru câștigarea unor segmente mai consistente de piață pentru produsele în exces (cea ce presupune, înainte de toate, competitivitatea externă a acestora)

Fenomenul a primit din partea specialiștilor denumirea de “agresivitate” și se referă la promovarea pe piața externă a bunurilor, serviciilor, produse în țara respectivă, dar și la implantarea investițiilor proprii în teritorii străine și la încercarea de impunere a valorilor culturale naționale în arena internațională.

b. Deschiderea piețelor interne în fața concurenței mondiale: liberalizarea sistemelor de interfațare dintre economia națională și internațională care se obține prin politici active de atragere a investițiilor străine în condițiile predictibilității mediului de afaceri ale țărilor gazdă. Această dimensiune a căpătat denumirea de “atractivitate”

Măsura competitivității externe sectoriale a companiilor din România este dată de prezența acestora pe piețele externe, cuantificate prin valoarea vânzărilor pe aceste piețe.

Demersul întreprins de colectivul de autori este justificat de faptul că perioada 2009-2012 a fost caracterizată de o criză economică pe care România a resimțit-o din plin și că este important de identificat comportarea sectorială în această perioadă a companiilor din România pe piețele externe.

Interesul pentru această temă rezultă și din următoarele date caracteristice economiei românești în perioada 2009-2012:

- Indicii de variație ai produsului intern brut
- Indicii de variație ai valorii adăugate brute pentru industrie
- Indicii de variație ai valorii exporturilor

Datele sunt prezentate în Tabelul 1.

Tabelul 1: Evoluția indicilor de variație ai produsului intern brut, valorii adăugate brute pentru industrie și ai valorii exporturilor, 2009-2012

Nr. crt.	Denumirea indicelui	2009	2010	2011	2012	2009/2012
1	Produs intern brut	0,934	0,989	1,022	1,007*	0,951
2	Valoarea adăugată brută din industrie	0,986	1,040	1,001	0,990*	1,016
3	Export	0,862	1,285	1,212	0,995	1,336

Notă: * Date provizorii.

Sursa: Institutul Național de Statistică.

Rezultatele constituie o premieră în România după anul 1989 deoarece:

- În condițiile unui indice semnificativ subunitar al produsului intern brut în perioada 2009-2012, indicele valorii adăugate brute a industriei este supraunitar. Această situație se datorează paradoxului înregistrat în anul 2010 când, în premieră, o scădere a produsului intern brut a fost însoțită de o creștere a valorii adăugate brute în industrie de 4%.
- În condițiile perioadei de criză 2009-2012, indicele de volum al exporturilor românești a crescut cu 33,6%, beneficiind de o valoare maximă în anul 2010 de 1,285!

Concluzia foarte importantă care se desprinde din datele prezentate este că din perspectiva agresivității, competitivitatea României a crescut în perioada 2009-2012.

Cercetarea are rolul să identifice cauzele acestei stări de fapt, definind printr-un model adecvat sectoarele care au constituit punctele tari responsabile de acest succes, precum și punctele slabe, sectoare cu performanțe care pot constitui vulnerabilități importante în perioada următoare.

2. Modelul de evaluare statică și dinamică a performanțelor sectoarelor exportatoare ale României în perioada 2009-2012

Vom caracteriza comerțul internațional al României prin două mărimi fundamentale:

- Valoarea exportului în milioane euro Ex
- Valoarea gradului de acoperire a importului prin exporturi Ga

Modelul evaluează static și dinamic comportamentul companiilor din sectoarele exportatoare al României în raport cu media națională. În acest mod, vom evidenția sectoarele "tari" și "slabe" din perspectiva competitivității externe în perioada 2009-2012

Modelul are două componente: statică și dinamică.

Componenta statică evaluează starea exporturilor E_{xi} și a gradelor de acoperire a importurilor prin exporturi G_{ai} , poziționând fiecare sector în raport cu media națională din anul 2012.

Componenta dinamică evaluează starea indicilor de variație anuală a exporturilor I_{VExi} și a indicilor de variație anuală ai gradelor de acoperire a importurilor prin exporturi I_{Gai} în raport cu valorile aceluiași indici la nivel național.

În ambele evaluări, valorile superioare indicatorilor mediei naționale sunt considerate pozitive, iar cele inferioare mediei naționale, negative.

Scala de măsură a modelului este o scală ordinală de tip Likert.

Pentru evaluarea statică se utilizează 5 clase cu semnificațiile din Tabelul 2.

Tabelul 2: Scala de evaluare a modelului static

Nr. crt.	Clasa	Semnificația	Număr puncte
1	A+	Stare semnificativ favorabilă	+2
2	A	Stare favorabilă	+1
3	B	Stare neutră*	0
4	C	Stare defavorabilă	-1
5	C-	Stare semnificativ defavorabilă	-2

Notă: * Starea neutră are loc atunci când valoarea sectorială este în limitele de $\pm 0,5\%$ față de media națională.

Sursa: Contribuția proprie a autorilor.

Evaluarea dinamică utilizează diagrama dinamică de stare (anexa 5), care poziționează clasa de încadrare a sectorului în fiecare an în funcție de rapoartele în care se află cei doi indici de variație sectoriali I_{VExi} și I_{Gai} față de mediile naționale. Scala utilizată în fiecare an este de la 1 (clasa C-) la 5 (clasa A+).

Media evaluării dinamice se calculează conform relației $Ed = \frac{\sum_{i=1}^4 Ni}{4}$ definind pentru fiecare sector 5 clase cu semnificațiile din Tabelul 3.

Tabelul 3: Media evaluării dinamice pentru cele 5 clase matriciale

Nr. crt.	Clasa	Semnificația	Valoarea Ed
1	A+	Stare semnificativ favorabilă	[4,5 ; 5]
2	A	Stare favorabilă	[3,5 ; 4,5)
3	B	Stare neutră	[2,5 ; 3,5)
4	C	Stare defavorabilă	[1,5 ; 2,5)
5	C-	Stare semnificativ defavorabilă	[1,0 ; 1,5)

Sursa: Contribuția proprie a autorilor.

Evaluarea globală a comportamentului unui sector din perspectiva comerțului internațional în raport cu media națională se face prin sintetizarea rezultatelor într-o matrice structurată în cinci zone ca în Figura 1.

Semnificația matricei de evaluare este următoarea:

Zona I – stare statică și dinamică defavorabilă

Zona II – stare statică semnificativ favorabilă față de starea dinamică

Zona III – stare statică și dinamică favorabilă

Zona IV – stare dinamică semnificativ favorabilă față de starea statică

Zona V – stare statică sau / și dinamică neutră.

Figura 1: Matricea structurată de evaluare a comportamentului unui sector din perspectiva comerțului internațional

A⁺	IV		+		III
A			+		
B	-	-	V	+	+
C			-		
C⁻	I		-		II
	C⁻	C	B	A	A⁺

Sursa: Mereuță (2012).

Zona I identifică sectoarele – puncte slabe.

Zona III identifică sectoarele – puncte tari.

Zona II identifică sectoare cu vulnerabilități potențiale importante.

Zona IV identifică sectoare cu oportunități importante de succes.

Zona V identifică comportamente neutre în raport cu media națională cel puțin la nivelul unei stări și posibile puncte tari sau slabe la nivelul celeilalte stări. Subzonele notate cu “+” semnifică puncte relativ tari și cele notate cu “-” semnifică puncte relativ slabe la nivelul unuia dintre criterii.

Valorile de referință ale modelului sunt prezentate în Tabelul 4.

Pentru obținerea celor două evaluări se parcurg următoarele etape:

1. Se compară valorile celor 2 mărimi alese pentru evaluarea stării statice din anul 2012, ale fiecărui sector cu valorile de referință. Rezultatele încadrează sectorul într-una din cele 5 clase ale evaluării statice Es (A⁺, A, B, C, C⁻).
2. Se compară valorile celor doi indici de variație cu valorile medii naționale pentru fiecare an din perioada 2009-2012. Media numărului de puncte obținute conform notării de la 1 (clasa C⁻) la 5 (clasa A⁺) încadrează sectorul într-una din cele 5 clase ale evaluării dinamice Ed.
3. Clasele evaluărilor statice și dinamice se marchează în matricea de evaluare.

În final, evaluarea globală Eg încadrează sectoarele analizate într-una din cele cinci zone cu semnificațiile prezentate anterior.

Anexele detaliază întregul proces de evaluare calitativă al modelului prezentat.

Tabelul 4: Valorile de referință ale modelului din perspectiva exporturilor

Nr. crt.	Denumire	Simbol	2008	2009	2010	2011	2012
1	Export, mil. euro	Ex					45.056,2
2	Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi	Ga					0,824
3	Media sectorială* a exporturilor, mil. euro						1.802,2
4	Indice de volum al exporturilor	I _{VE}	-	0,862	1,285	1,212	0,995
5	Indice al gradului de acoperire a importurilor prin exporturi	I _{GA}	-	1,268	1,067	1,034	1,000

Notă: * Au fost selectate 25 de sectoare exportatoare de bunuri. Au fost excluse sectoarele fără export sau cu un export cu valori mai mici de 0,15% din valoarea totală a exporturilor.

Sursa: Calcule ale autorilor pe baza datelor Institutului Național de Statistică.

3. Evaluarea calitativă globală statică și dinamică a performanței sectoarelor exportatoare din România prin încadrarea acestora în matricea de evaluare

Matricea din Figura 2 constituie sinteza evaluării globale a performanțelor sectoarelor exportatoare ale României în funcție de componentele statică Es și dinamică Ed.

a. Sectoare exportatoare “puncte tari” încadrate în zona III a matricei de evaluare globală:

Sectorul 01 Agricultură, vânătoare și servicii anexe

Cu un indice de creștere a volumului exporturilor în anul 2012 față de anul 2008 de 1,666 și cu un grad de acoperire a importurilor prin exporturi supraunitar (1,452 în anul 2012), sectorul demonstrează uriașul potențial de export al agriculturii românești cu produse agricole cu grad redus de prelucrare.

Sectorul 22 Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice

Sectorul are un indice de creștere a volumului exporturilor de 1,913 în anul 2012 față de anul 2008 și înregistrează cea mai mare constanță în performanțele dinamice, realizând în fiecare an al perioadei analizate valori superioare ale celor două criterii față de media națională.

Figura 2: Sinteza evaluării globale a performanțelor sectoarelor exportatoare din România

Ed									
A ⁺	10 21	IV			+	III	22		
A	25 23			16 31 26	20 + 28	27	1 29		
B	17 11	13 32		30 99*	12 V	+	24 +		
C				- 15			19		
C ⁻				35 -		II	14		
				C ⁻	C	B	A	A ⁺	Es

Notă: * Bunuri neclasificate în altă parte.**Sursa:** Contribuția proprie a autorilor.*Sectorul 27 Fabricarea echipamentelor electrice*

Sectorul are a treia pondere a exporturilor din cele 25 de sectoare analizate, cu un indice de creștere a volumului exporturilor de 1,457 în anul 2012 față de anul 2008. Performanțele din anul 2012 ale sectorului și cele din perioada 2009-2012 au permis încadrarea în zona III – clasa A a matricei de evaluare.

Sectorul 29 Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor

Sectorul este liderul de export al României, cu o cotă de 16,795% din total export. Indicele de creștere a volumului de export este de 1,748 în anul 2012 față de anul 2008. Evoluția dinamică a suferit unele variații în raport cu media națională, permițând însă încadrarea sectorului în clasa A.

Compania Automobile Dacia SA, filială a grupului Renault, este liderul

exportatorilor români.

b. Sectoare exportatoare cu "stare neutră" și puncte relativ tari ale componentei dinamice încadrate în subzonele V + ale matricei de evaluare globală.

Sectorul 16 Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite

Ponderea relativ redusă a sectorului din cele 25 de sectoare analizate este compensată de unul din cele mai mari valori ale gradului de acoperire a importurilor prin exporturi (3,935 în anul 2012).

Performanțele dinamice ale sectorului au fost majoritar superioare celor ale mediilor naționale.

Sectorul 20 Fabricarea substanțelor și a produselor chimice

Ponderea net superioară a exporturilor față de media națională este însoțită de un foarte redus grad de acoperire a importurilor prin exporturi (0,466 în anul 2012). Performanțele dinamice au permis încadrarea sectorului în clasa A. Vulnerabilitatea exportului și, în continuare, a gradului de acoperire a importurilor prin exporturi constau în problema eficientizării combinatului Oltchim Rm. Vâlcea, al doilea exportator român în perioada 2008-2010.

Sectorul 24 Industria metalurgică

Sectorul are a patra pondere a exporturilor din cele 25 de sectoare analizate. Particularitatea sectorului o constituie marile variații anuale ale evaluărilor dinamice în raport cu mediile naționale. Vulnerabilitatea conjuncturală dată de variațiile cererii la export este evidentă.

Sectorul 26 Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice

Ponderea mare a exportului din cele 25 de sectoare, precum și indicele de creștere a volumului exporturilor de 1,571 în anul 2012 față de anul 2008, sunt însoțite din păcate de o scădere importantă a gradului de acoperire a importurilor prin exporturi care a ajuns în anul 2012 la o valoare sensibil mai redusă decât media națională (0,618).

Particularitatea evoluției dinamice constă în înrăutățirea severă a valorilor criteriilor față de mediile naționale în anii 2011 și 2012, ca urmare a delocalizării filialei companiei Nokia de la Cluj. Numai evaluările maxime obținute în anii 2009 și 2010 au făcut ca performanța dinamică să fie încadrată în clasa A.

Viitorul sectorului are un nivel de incertitudine privind volumul exporturilor în absența companiei Nokia (al doilea exportator al României în anul 2010). De reținut că valoarea exporturilor din anul 2012 s-a redus cu 31,5% față de anul 2011, ceea ce impune politici guvernamentale ferme de atragere a investitorilor strategici, de regulă companii multinaționale cunoscute.

Sectorul 28 Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.

Ponderea relativ mare a sectorului din totalul celor 25 de sectoare este însoțită

de un grad foarte redus de acoperire a importurilor prin exporturi (0,628 în anul 2012).

După primii doi ani, cu evoluție foarte bună în raport cu mediile naționale, a urmat o perioadă de înrăutățire a valorilor criteriilor, care a permis însă încadrarea în clasa A. Importanța sectorului obligă la politici guvernamentale de atragere a investitorilor străini, de regulă companii multinaționale cunoscute.

Sectorul 31 Fabricarea de mobilă

Ponderea relativ redusă a exportului din totalul celor 25 de sectoare analizate este compensată de o valoare mare a gradului de acoperire a importurilor prin exporturi (4,212 în anul 2012).

Evaluarea dinamică înregistrează unele variații care încadrează sectorul în clasa A.

c. Sectoare exportatoare cu stare "neutră" și puncte relativ slabe ale componentelor statice sau dinamice, încadrate în subzonele V ale matricei de evaluare globală

- 11 - Fabricarea băuturilor
- 13 - Fabricarea produselor textile
- 17 - Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie
- 32 - Alte activități industriale n.c.a.

Cele 4 sectoare sunt în situații practic identice. La nivelul anului 2012 au ponderi ale exporturilor cu valori mai mici decât media națională și valori ale gradelor de acoperire a importului prin exporturi semnificativ mai mici decât media națională. Pe cale de consecință, toate aceste sectoare se încadrează în clasa C- a evaluării statice.

Performanțele dinamice sunt neutre în raport cu cele ale ansamblului celor 25 de sectoare analizate, ceea ce le încadrează în clasa B.

- 15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor
- 35 - Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat

Cele două sectoare sunt în situații practic identice în anul 2012. Au ponderi reduse ale exporturilor în raport cu media națională și valori ale gradelor de acoperire a importurilor prin exporturi superioare mediei naționale. Ca urmare, evaluarea statică le încadrează în clasa B.

Performanțele dinamice sunt în ansamblu inferioare mediilor naționale, ceea ce a condus la încadrarea acestor sectoare în clasele C (codul 15) și C- (codul 35).

d. Sectoare exportatoare cu stare "neutră" încadrate în zona V a matricei de evaluare globală

- 12 - Fabricarea produselor din tutun

- 30 - Fabricarea altor mijloace de transport
- 99* - Bunuri neclasificate în altă parte

În ansamblu, fiecare din cele trei sectoare au performanțe statice și dinamice neutre în raport cu mediile naționale, fiind încadrate în ambele evaluări în clasa B, zona V.

e. Sectoare exportatoare cu stare statică defavorabilă și stare dinamică favorabilă încadrate în zona IV a matricei de evaluare globală

Sectorul 10 Industria alimentară

Cu o pondere încă redusă a exporturilor față de media națională și cu un grad mai mic de acoperire a importurilor prin exporturi (0,402 în anul 2012), sectorul obține evaluarea statică în clasa C-. Ceea ce este însă esențial la acest sector sunt performanțele dinamice net superioare mediilor naționale la ambele criterii, obținând nota generală 4,5, cu încadrarea în clasa A+.

Pentru întreaga perioadă 2009-2012, rezultatele sectorului sunt excepționale:

- indicele de creștere a volumului exportului este de 2,840 în anul 2012 față de anul 2008!
- valoarea gradului de acoperire a importurilor prin exporturi este de 2,69 în anul 2012 față de anul 2008!

Industria alimentară constituie o foarte importantă oportunitate de succes pe piața externă și trebuie sprijinită în mod deosebit, pentru ca prelucrând produsele primare ale agriculturii să întărească "personalitatea sistemică" a economiei românești, care este agricultura și industria alimentară. Menționăm că industria alimentară este liderul industriei prelucrătoare din România, acoperind circa 25% din valoarea adăugată brută a acestei industrii.

Sectorul 21 Fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice

Sectorul are pondere redusă în exporturi față de media națională, un grad mic de acoperire a importurilor prin exporturi (0,361 în anul 2012) și, pe cale de consecință, este încadrat în clasa C- a evaluării statice.

Performanțele dinamice sunt net superioare mediilor naționale în fiecare an, sectorul obținând media 5 și încadrarea în clasa A+.

În perioada 2009-2012, sectorul:

- A realizat un indice de creștere a volumului exportului de 5,490 în anul 2012 față de anul 2008!
- Gradul de acoperire al importurilor prin exporturi a crescut de la 0,09 în anul 2008 la 0,361 în anul 2012.

Nu există nicio îndoială că crearea unor noi capacități și a dezvoltării celor existente din industrie constituie o oportunitate clară de succes pentru creșterea competitivității externe a României.

Sectorul 23 Fabricarea altor produse din minerale nemetalice

Situarea celor două criterii ale evaluării statice la valori mai reduse ca ale

mediilor naționale conduc la încadrarea sistemului în clasa C- a evoluției statice.

Îmbunătățirea semnificativă a performanțelor dinamice în anul 2012 față de anul 2011 au permis situarea sectorului în clasa A+ a evaluării dinamice.

Consolidarea sectorului este importantă ca semnal de revigorare a pieței interne și externe a construcțiilor.

Sectorul 25 Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații

Ca și în cazurile anterioare, valorile celor două criterii încadrează sectorul în clasa C- a evoluției statice.

Performanțele dinamice ale sectorului sunt în ansamblu superioare mediei naționale și încadrează sectorul în clasa A.

Sectorul reprezintă o oportunitate la export și pentru companiile românești, care pot accede pe o piață care nu are bariere de intrare importante.

f. Sectoare exportatoare cu stare statică favorabilă și stare dinamică defavorabilă, încadrate în zona a II-a a matricei de evaluare globală

Sectorul 14 Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte

Sectorul are o pondere mare a exportului față de media națională și un înalt grad de acoperire a importurilor prin exporturi (3,10 în anul 2012). Evaluarea statică îl încadrează în clasa A+. Trebuie subliniat faptul că o lungă perioadă, 1991-2004, sectorul a reprezentat "punctul tare" al industriei prelucrătoare și al exportului acesteia.

În ultima perioadă, datorită concurenței asiatice și a retragerii lohnului, performanțele dinamice ale sectorului s-au înrăutățit, fapt care se confirmă și în perioada 2009-2012, obținându-se încadrarea în clasa C- a evaluării dinamice.

Subliniem faptul că indicele de volum al exportului sectorului în perioada 2009 - 2012 este subunitar (0,950)! În perspectivă, Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte constituie o vulnerabilitate potențială importantă a exportului românesc.

Sectorul 19 Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țițeiului

Ca și în cazul precedent, cele două criterii încadrează sectorul în clasa A+ a evaluării statice.

Performanțele dinamice sunt mai slabe decât mediile naționale, ceea ce a condus la încadrarea în clasa C a evaluării dinamice.

Slaba evoluție a sectorului în perioada 2009-2011 se concretizează prin:

- Valoarea indicelui de volum al exportului 2012 față de 2008 de 0,726!
- Valoarea gradului de acoperire a importurilor prin exporturi, redusă de la 2,12 în anul 2008 la 1,00 în anul 2012.

Rezultatele obținute sunt urmarea crizei și a conjuncturilor de piață. Filialele companiilor multinaționale realizează în proporție de circa 100% exporturile acestui sector, astfel încât analizele strategice la nivelul companiilor din țările de

origine ar trebui să conducă la redresarea situației.

g. În perioada analizată, niciun sector exportator al României nu a fost încadrat în zona I cu stare statică și dinamică defavorabilă.

În final, prezentăm în Tabelele 5, 6, 7, 8, 9 și în Figura 3 valoarea și ponderea exporturilor pe criterii de performanță în perioada 2009-2012.

A. Sectoare ce pot fi considerate puncte tari sau relativ tari:

Tabelul 5: Valoarea exporturilor în sectoarele considerate puncte tari sau relativ tari, 2009-2012

Codul CAEN	Semnificația codului	Valoarea exportului
22	Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	2.196,2
27	Fabricarea echipamentelor electrice	3.530,4
01	Agricultură, vânătoare și servicii anexe	2.279,5
29	Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor	7.567,2
24	Industria metalurgică	3.127,7
16	Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite	1.556,5
20	Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	2.187,4
31	Fabricarea de mobilă	1.403,3
28	Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	3.590,5
26	Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	2.760,1
Total		30.198,8
Pondere, %		67,25

Sursa: Calcule ale autorilor pe baza datelor Institutului Național de Statistică.

B. Sectoare cu oportunități importante de succes

Tabelul 6: Valoarea exporturilor în sectoare cu oportunități importante de succes, 2009-2012

Codul CAEN	Semnificația codului	Valoarea exportului
10	Industria alimentară	1.226,9
21	Fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice	916,5
25	Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	1.371,1
23	Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	307,7
Total		3.822,2
Pondere, %		8,51

Sursa: Calcule ale autorilor pe baza datelor Institutului Național de Statistică.

C. Sectoare cu stare neutră

Tabelul 7: Valoarea exporturilor în sectoare cu stare neutral, 2009-2012

Codul CAEN	Semnificația codului	Valoarea exportului
30	Fabricarea altor mijloace de transport	1.268,3
12	Fabricarea produselor din tutun	473,1
99*	Bunuri neclasificate în altă parte	1.247,0
Total		2.988,4
Pondere, %		6,65

Sursa: Calcule ale autorilor pe baza datelor Institutului Național de Statistică.

D. Sectoare cu vulnerabilități potențiale

Tabelul 8: Valoarea exporturilor în sectoare cu vulnerabilități potențiale, 2009-2012

Codul CAEN	Semnificația codului	Valoarea exportului
14	Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	2.678,3
19	Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țițeiului	2.200,0
Total		4.878,3
Pondere, %		10,86

Sursa: Calcule ale autorilor pe baza datelor Institutului Național de Statistică.

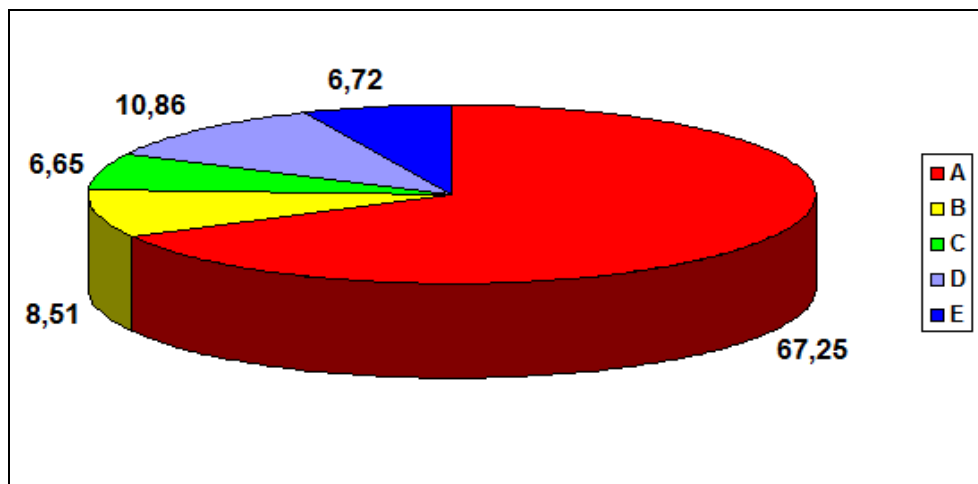
E. Sectoare cu puncte relativ slabe

Tabelul 9: Valoarea exporturilor în sectoare cu puncte relativ slabe, 2009-2012

Codul CAEN	Semnificația codului	Valoarea exportului
11	Fabricarea băuturilor	86,7
13	Fabricarea produselor textile	893,8
17	Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	236,2
32	Alte activități industriale n.c.a.	400,4
15	Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor	1.334,1
35	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	66,6
Total		3.017,8
Pondere, %		6,72

Sursa: Calcule ale autorilor pe baza datelor Institutului Național de Statistică.

Figura 3: Ponderea exporturilor pe criterii de performanță (A,B,C,D,E) în perioada 2009-2012

Sursa: Calcule ale autorilor pe baza datelor Institutului Național de Statistică.

Subliniem o schimbare esențială de structură în anul 2012 a specializării la export a României față de anul 2008.

În anul 2008, primele 3 sectoare exportatoare din România erau:
Cod CAEN 29 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor cu 4.329 mil. euro
Cod CAEN 24 - Industria metalurgică cu 3107 mil. euro
Cod CAEN 19 - Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țițeiului cu 3.029 mil. euro.
Total 10465 mil. euro

Remarcăm prezența celor 2 sectoare energointensive pe a doua și a treia poziție.

În anul 2012, Top 3 se schimbă în mod esențial.

Cod CAEN 29 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor cu 7.567,2 mil. euro
Cod CAEN 28 - Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a. cu 3.590,5 mil. euro
Cod CAEN 27 - Fabricarea echipamentelor electrice cu 3.530,4 mil. euro.
Total 14.688,1 mil. euro

În locul celor două sectoare energointensive apar sectoarele de mașini și echipamente și 27 - Fabricarea echipamentelor electrice cu niveluri de tehnologie avansată.

Indicele de volum al creșterii exporturilor Top 3 2012 față de Top 3 2008 este de 1,404, valoare semnificativ superioară mediei naționale.

4. Unele considerații privind indicii de volum ai exporturilor României pe piețele externe în perioada 2008-2012.

În perioada 2008-2012, indicele de volum al valorilor exporturilor României a fost de 1,336.

Repartiția valorilor acestui indice pe piețele externe este următoarea:

1. Uniunea Europeană	1,330
2. Țările AELS	1,069
3. Alte țări din Europa	1,209
4. Asia	1,423
5. Africa	2,124
6. America	1,464
7. Oceania	1,078
9. Țări nespecificate	0,886

Se constată creșterea semnificativă a exporturilor în Africa, America, Asia și scăderi importante ale indicelui de creștere a exporturilor în țările din Europa (AELS - Elveția și Norvegia - și alte țări din Europa - Turcia, Ucraina, Moldova) ca și în Australia.

Se impune intensificarea eforturilor de câștigare a unor piețe noi în țările europene care înregistrează scăderi ale indicelui de volum al exporturilor în raport cu media națională.

Referindu-ne la Uniunea Europeană, constatăm diferențe importante față de valoarea medie a indicelui de volum al exportului României. În 15 țări s-au înregistrat valori superioare ale indicelui de volum al exporturilor față de media națională.

În 11 țări s-au înregistrat însă valori mai reduse decât valoarea de referință.

În ordinea alfabetică, aceste țări sunt:

1. Austria	1,325
2. Bulgaria	1,242
3. Franța	1,264
4. Grecia	0,884
5. Irlanda	0,953
6. Italia	1,043
7. Luxemburg	0,980
8. Malta	0,710
9. Olanda	1,308
10. Portugalia	1,293
11. Slovenia	1,060

În aceste țări trebuie intensificate acțiunile de promovare a exporturilor românești, cu precădere în Franța și Italia, parteneri puternici, tradiționali ai României.

Anexa 1**Valorile exporturilor celor 25 de sectoare exportatoare ale României
în perioada 2008-2012**

	(mil. euro)				
Codul CAEN	2008	2009	2010	2011	2012
1	1.368	1.299	1.802	2.294	2.279,5
10	428	538	869	1.214	1.226,9
11	69	57	70	85	86,7
12	263	365	382	459	473,1
13	615	632	754	893	893,8
14	2.818	2.244	2.382	2.679	2.678,3
15	1.086	1.031	1.209	1.416	1.334,1
16	954	920	1.203	1.349	1.556,5
17	226	140	194	214	236,2
19	3.029	1.601	1.800	2.391	2.200
20	1.845	1.045	1.507	2.029	2.187,4
21	167	377	598	744	916,5
22	1.148	1.144	1.556	2.049	2.196,2
23	264	202	251	295	307,7
24	3.107	1.586	2.562	3.367	3.127,7
25	1.101	814	1.071	1.341	1.371,1
26	1.757	2.391	3.532	4.032	2.760,1
27	2.423	2.108	2.775	3.323	3.530,4
28	2.553	2.162	2.640	3.386	3.590,5
29	4.329	4.718	6.112	7.122	7.567,2
30	1.359	1.479	1.247	1.274	1.268,3
31	1.117	990	1.076	1.306	1.403,3
32	299	292	348	394	400,4
35	368	140	140	119	66,6
99*	954	741	1.139	1.307	1.247

Notă: * Alte bunuri neclasificate în altă parte.

Sursa: Institutul Național de Statistică.

**Valorile gradelor de acoperire a importurilor prin exporturi
pentru cele 25 de sectoare exportatoare ale României
în perioada 2008-2012**

Codul CAEN	2008	2009	2010	2011	2012
1	1,083	1,232	1,504	1,591	1,452
10	0,155	0,214	0,343	0,434	0,412
11	0,244	0,317	0,438	0,399	0,378
12	3,461	4,451	6,161	4,636	3,856
13	0,253	0,333	0,351	0,360	0,363
14	3,202	3,197	3,286	3,208	3,100
15	1,115	1,181	1,204	1,193	1,287
16	1,628	2,570	3,314	3,944	3,935
17	0,262	0,179	0,228	0,227	0,252
19	2,118	1,979	1,226	1,252	1,000
20	0,508	0,332	0,409	0,448	0,466
21	0,090	0,195	0,276	0,313	0,361
22	0,474	0,613	0,688	0,770	0,880
23	0,210	0,284	0,337	0,358	0,418
24	0,696	0,719	0,838	0,864	0,879
25	0,430	0,434	0,491	0,559	0,574
26	0,386	0,640	0,705	0,776	0,618
27	0,668	0,703	0,731	0,782	0,823
28	0,419	0,554	0,573	0,597	0,628
29	0,650	1,709	1,751	1,641	1,775
30	2,319	4,008	3,149	3,070	2,886
31	2,234	3,214	3,516	3,875	4,212
32	0,376	0,497	0,566	0,560	0,560
35	8,178	5,000	4,667	3,500	0,981
99*	3,669	3,250	3,571	3,973	4,041

Notă: * Alte bunuri neclasificate în altă parte.

Sursa: Institutul Național de Statistică.

Anexa 3

Evaluarea statică a celor 25 de sectoare exportatoare
ale României

Codul CAEN	Export 2012	Puncte	GA 2012	Puncte	Total puncte	Clasa
1	2.279,5	1	1,452	1	2	A+
10	1.226,9	-1	0,412	-1	-2	C-
11	86,7	-1	0,378	-1	-2	C-
12	473,1	-1	3,856	1	0	B
13	893,8	-1	0,363	-1	-2	C-
14	2.678,3	1	3,100	1	2	A+
15	1.334,1	-1	1,287	1	0	B
16	1.556,5	-1	3,935	1	0	B
17	236,2	-1	0,252	-1	-2	C-
19	2.200,0	1	1,000	1	2	A+
20	2.187,4	1	0,466	-1	0	B
21	916,5	-1	0,361	-1	-2	C-
22	2.196,2	1	0,880	1	2	A+
23	307,7	-1	0,418	-1	-2	C-
24	3.127,7	1	0,879	1	2	A+
25	1.371,1	-1	0,574	-1	-2	C-
26	2.760,1	1	0,618	-1	0	B
27	3.530,4	1	0,823	0	1	A
28	3.590,5	1	0,628	-1	0	B
29	7.567,2	1	1,775	1	2	A+
30	1.268,3	-1	2,886	1	0	B
31	1.403,3	-1	4,212	1	0	B
32	400,4	-1	0,560	-1	-2	C-
35	66,6	-1	0,981	1	0	B
99*	1.247,0	-1	4,041	1	0	B

Notă: * Bunuri neclasificate în altă parte.

Sursa: Institutul Național de Statistică și prelucrările autorilor.

Evaluarea dinamică a celor 25 de sectoare exportatoare ale României

Coduri CAEN	Export 2009/2008	Puncte	Ga 2009/2008	Puncte	Total puncte	Nota
1	0,950	1	1,138	-1	0	3
10	1,257	1	1,385	1	2	5
11	0,826	-1	1,299	1	0	3
12	1,388	1	1,286	1	2	5
13	1,028	1	1,316	1	2	5
14	0,796	-1	0,998	-1	-2	1
15	0,949	1	1,059	-1	0	3
16	0,964	1	1,579	1	2	5
17	0,619	-1	0,682	-1	-2	1
19	0,529	-1	0,934	-1	-2	1
20	0,566	-1	0,654	-1	-2	1
21	2,257	1	2,156	1	2	5
22	0,997	1	1,294	1	2	5
23	0,765	-1	1,352	1	0	3
24	0,510	-1	1,033	-1	-2	1
25	0,739	-1	1,008	-1	-2	1
26	1,361	1	1,661	1	2	5
27	0,870	1	1,052	-1	0	3
28	0,847	-1	1,320	1	0	3
29	1,090	1	2,629	1	2	5
30	1,088	1	1,728	1	2	5
31	0,886	1	1,439	1	2	5
32	0,977	1	1,322	1	2	5
35	0,380	-1	0,611	-1	-2	1
99*	0,777	-1	0,886	-1	-2	1

Notă: * Bunuri neclasificate în altă parte.

Sursa: Institutul Național de Statistică și prelucrările autorilor.

Anexa 4b (continuare)**Evaluarea dinamică a celor 25 de sectoare exportatoare ale României**

Coduri CAEN	Export 2010/2009	Puncte	Ga 2010/2009	Puncte	Total puncte	Nota
1	1,387	1	1,220	1	2	5
10	1,615	1	1,599	1	2	5
11	1,228	-1	1,382	1	0	3
12	1,047	-1	1,384	1	0	3
13	1,193	-1	1,055	-1	-2	1
14	1,061	-1	1,028	-1	-2	1
15	1,173	-1	1,020	-1	-2	1
16	1,308	1	1,290	1	2	5
17	1,386	1	1,278	1	2	5
19	1,124	-1	0,620	-1	-2	1
20	1,442	1	1,232	1	2	5
21	1,586	1	1,417	1	2	5
22	1,360	1	1,124	1	2	5
23	1,243	-1	1,186	1	0	3
24	1,615	1	1,166	1	2	5
25	1,316	1	1,131	1	2	5
26	1,477	1	1,100	1	2	5
27	1,316	1	1,039	-1	0	3
28	1,221	-1	1,035	-1	-2	1
29	1,295	1	1,025	-1	0	3
30	0,843	-1	0,786	-1	-2	1
31	1,087	-1	1,094	1	0	3
32	1,192	-1	1,139	1	0	3
35	1,000	-1	0,933	-1	-2	1
99*	1,537	1	1,099	1	2	5

Notă: * Bunuri neclasificate în altă parte.

Sursa: Institutul Național de Statistică și prelucrările autorilor.

Anexa 4c (continuare)

Evaluarea dinamică a celor 25 de sectoare exportatoare ale României

Coduri CAEN	Export 2011/2010	Puncte	Ga 2011/2010	Puncte	Total puncte	Nota
1	1,273	1	1,058	1	2	5
10	1,397	1	1,266	1	2	5
11	1,214	0	0,912	-1	-1	2
12	1,202	-1	0,752	-1	-2	1
13	1,184	-1	1,026	-1	-2	1
14	1,125	-1	0,977	-1	-2	1
15	1,171	-1	0,991	-1	-2	1
16	1,121	-1	1,190	1	0	3
17	1,103	-1	0,993	-1	-2	1
19	1,328	1	1,021	-1	0	3
20	1,346	1	1,097	1	2	5
21	1,244	1	1,131	1	2	5
22	1,317	1	1,118	1	2	5
23	1,175	-1	1,061	1	0	3
24	1,314	1	1,031	0	1	4
25	1,252	1	1,140	1	2	5
26	1,142	-1	1,101	1	0	3
27	1,197	-1	1,071	1	0	3
28	1,283	1	1,041	1	2	5
29	1,165	-1	0,937	-1	-2	1
30	1,022	-1	0,975	-1	-2	1
31	1,214	0	1,102	1	1	4
32	1,132	-1	0,989	-1	-2	1
35	0,850	-1	0,750	-1	-2	1
99*	1,147	-1	1,113	1	0	3

Notă: * Bunuri neclasificate în altă parte.

Sursa: Institutul Național de Statistică și prelucrările autorilor.

Anexa 4d (continuare)

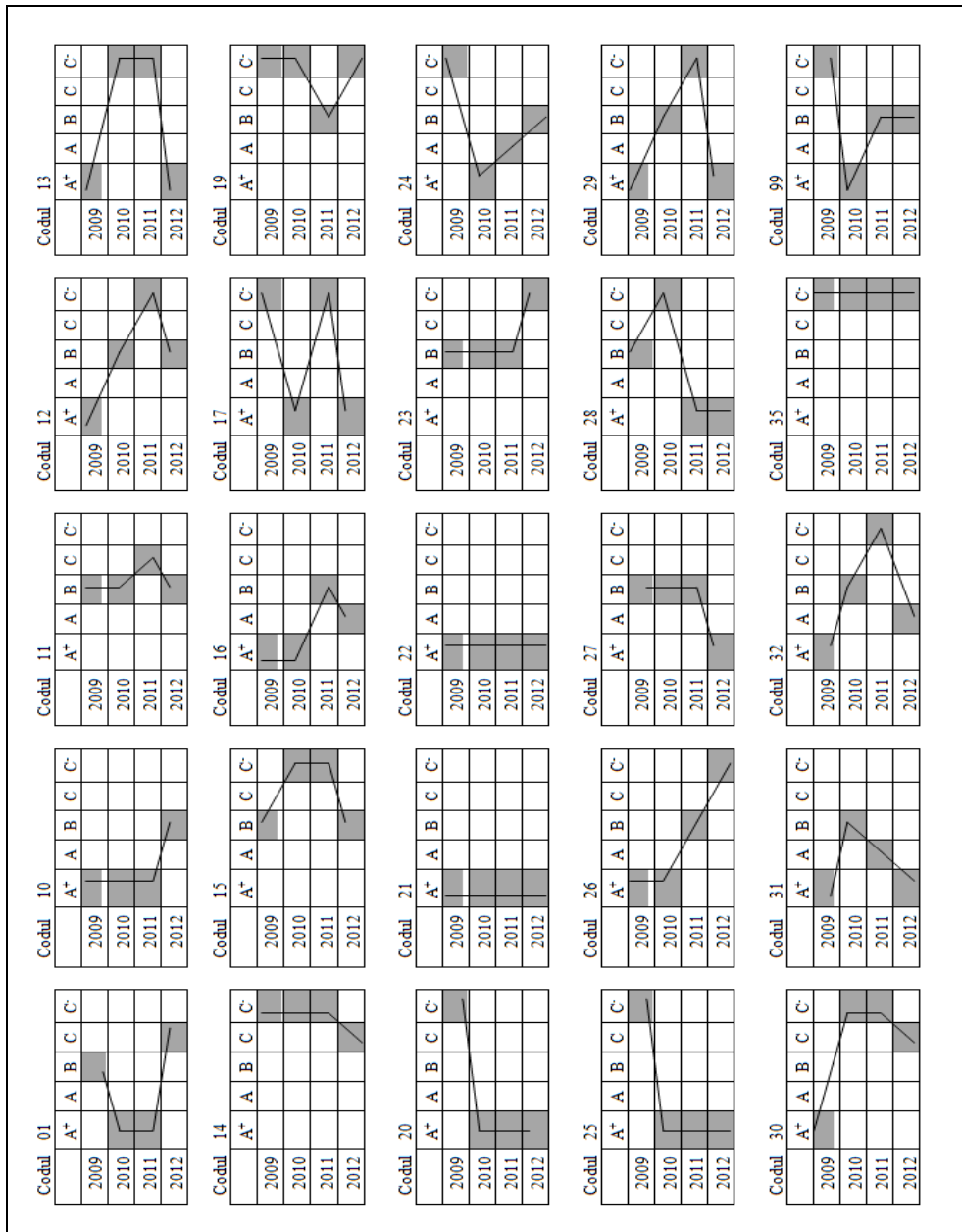
Evaluarea dinamică a celor 25 de sectoare exportatoare ale României

Coduri CAEN	Export 2012/2011	Puncte	Ga 2012/2011	Puncte	Total puncte	Nota	Media	Clasa
1	0,994	0	0,913	-1	-1	2	3,8	A
10	1,011	1	0,948	-1	0	3	4,5	A+
11	1,020	1	0,947	-1	0	3	2,8	B
12	1,031	1	0,832	-1	0	3	3,0	B
13	1,001	1	1,007	1	2	5	3,0	B
14	1,000	0	0,966	-1	-1	2	1,3	C-
15	0,942	-1	1,079	1	0	3	2,0	C
16	1,154	1	0,997	0	1	4	4,3	A
17	1,104	1	1,113	1	2	5	3,0	B
19	0,920	-1	0,798	-1	-2	1	1,5	C
20	1,078	1	1,038	1	2	5	4,0	A
21	1,232	1	1,155	1	2	5	5,0	A+
22	1,072	1	1,143	1	2	5	5,0	A+
23	1,043	1	1,168	1	2	5	3,5	A
24	0,929	-1	1,017	1	0	3	3,3	B
25	1,022	1	1,026	1	2	5	4,0	A
26	0,685	-1	0,796	-1	-2	1	3,5	A
27	1,062	1	1,051	1	2	5	3,5	A
28	1,060	1	1,052	1	2	5	3,5	A
29	1,063	1	1,082	1	2	5	3,5	A
30	0,996	0	0,940	-1	-1	2	2,3	B
31	1,075	1	1,087	1	2	5	4,3	A
32	1,016	1	1,000	0	1	4	3,3	B
35	0,560	-1	0,280	-1	-2	1	1,0	C-
99*	0,954	-1	1,017	1	0	3	3,0	B

Notă: * Bunuri neclasificate în altă parte.

Sursa: Institutul Național de Statistică și prelucrările autorilor.

Diagramele dinamice de stare pentru cele 25 de sectoare exportatoare ale României

Sursa: Prelucrările autorilor.

Anexa 6

Legenda codurilor CAEN Rev. 2 ale sectoarelor exportatoare analizate

Diviziune	Denumire
01	Agricultură, vânătoare și servicii anexe
10	Industria alimentară
11	Fabricarea băuturilor
12	Fabricarea produselor din tutun
13	Fabricarea produselor textile
14	Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte
15	Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor
16	Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite
17	Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie
19	Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țițeiului
20	Fabricarea substanțelor și a produselor chimice
21	Fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice
22	Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice
23	Fabricarea altor produse din minerale nemetalice
24	Industria metalurgică
25	Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații
26	Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice
27	Fabricarea echipamentelor electrice
28	Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.
29	Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor
30	Fabricarea altor mijloace de transport
31	Fabricarea de mobilă
32	Alte activități industriale n.c.a.
33	Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor
35	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat
99*	Bunuri neclasificate în altă parte

Sursa: Institutul Național de Statistică.

Bibliografie selectivă

- Cârstea, Gh. ș.a. 2002. *Analiza strategică a mediului concurențial*. București: Ed. Economică.
- Eurostat. *European Business* – colecția anilor 2005-2008.
- Gilpin, R. 2004. *Economia mondială a secolului XXI. Provocarea capitalismului global*. Iași: Polirom.
- Hardwick, P. 2002. *Introducere în economia politică modernă*. Iași: Polirom.
- Iijiri, Y. și H. A. Simon. 1977. *Skew Distributions and the Sizes of Firms*. New York: North-Holland.
- Kauffman, A. și J. Aluja. 1995. *Tehnici speciale pentru gestiunea prin experți*. București: Expert.
- Kötler, P. 1985. *Power and influence*. New York: The Free Press.
- Kötler, P. 1988. *The Leadership Factor*. New York: The Free Press.
- Mereuță, C. 2004. *Analiza nodală a sistemului de companii*. București: Ed. Economică.
- Mereuță, Cezar. 2012. *Clasele concentrării economice și factorul 80%*. București: Ed. Economică.
- Mereuță, C. 2013. *Capitalul majoritar străin în companiile noduri de pe principalele piețe ale României*. București: Ed. Economică.
- Mereuță, C, și O. Nicolescu. 2007. *Avantaje competitive ale industriei prelucrătoare din România*. București: Editura A.S.P.E.S.
- Mereuță, C, ș.a. 2011. A Model to identify the Optimal Directions for Increasing the Romanian SME's Competitiveness. The 6th International Symposium on Economic Theory, Policy and Applications, Athens, Greece, 25-28 iulie, 2011.
- Porter, M. 2008. *Despre concurență*. București: Meteor Press.
- Szostak, R. 2009. *The causes of economic growth*. Berlin: Springer.